

Aan MinVRO
Van DGVB

nota

Nota naar aanleiding van het verslag Eerste Kamer -
Wgiw

TER ONDERTEKENING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2024-0000763087

Datum
6 september 2024

Opgesteld door

Samengewerkt met
CZE, RB en KGG

Bijlage(n)
3

Aanleiding

Op 5 september is tijdens de Staf VB met u kort gesproken over de problematiek rondom warmtenetten en de relatie met het wetsvoorstel Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw). Dit wetsvoorstel is aanhangig bij de Eerste Kamer. Zij zijn op dit moment in afwachting van de nota naar aanleiding van het verslag (NnavV). In het wetsvoorstel Wgiw is ook een wijziging van de Warmtewet opgenomen waarmee de warmtetarieven naar beneden kunnen worden bijgesteld. Die verlaging van tarieven kan per 1-1-2025, mits het wetsvoorstel dit jaar wordt aangenomen in de Eerste Kamer en in het Staatsblad is gepubliceerd voor tijdige inwerkingtreding van dat onderdeel van het wetsvoorstel.

Er is met u afgesproken om u de antwoorden voor te leggen voor verzending naar de Eerste Kamer. Bijgaand treft u de aanbiedingsbrief en de NnavV aan.

Geadviseerd besluit

Indien u akkoord bent met de beantwoording wordt u verzocht de aanbiedingsbrief en de NnavV te verzenden. U verstuurt ze mede namens de Minister van KGG. De NnavV ligt gelijktijdig aan haar voor.

Kern

- Het doel van dit wetsvoorstel is het bieden van een robuust wettelijk kader voor de wijkgerichte aanpak bij de verduurzaming van woningen en gebouwen. Een kader dat alle betrokkenen vóóraf voldoende houvast, handelingsperspectief en rechtszekerheid biedt. Het wetsvoorstel is onderdeel van de bredere beleidsinzet om de transitie haalbaar en betaalbaar te maken.
- Met dit wetsvoorstel krijgen de gemeenten de bevoegdheid om wijken aan te wijzen die op termijn van het aardgas afgaan, de zgn. aanwijsbevoegdheid. Deze bevoegdheid is gebonden aan stringente voorwaarden ten aanzien van zorgvuldigheid, uitvoerbaarheid en betaalbaarheid.
- Het wetsvoorstel is door de Tweede Kamer aanvaard en ligt nu voor in de Eerste Kamer. De PVV, BBB, FVD en JA21 hebben tegen gestemd.
- De Eerste Kamer heeft verslag uitgebracht (bijlage 3) en heeft u verzocht voor 5 september te antwoorden.
- Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer was ook de Minister voor Klimaat en Energie (MKE) aanwezig. De twee belangrijkste thema's waren:
(1) de (hoge) tarieven voor warmte. Naar aanleiding hiervan is door MKE aan de Wgiw, via een nota van wijziging, een wijziging van de Warmtewet

toegevoegd. Hierdoor is al vanaf volgend jaar een eerste verlaging van tarieven voor levering van warmte mogelijk.

(2) de betaalbaarheid van de verduurzaming voor huishoudens. Dit heeft geleid tot een amendement dat het Rijk opdraagt instructieregels te stellen voor gemeenten bij uitwerking van haar plannen, zodat wordt geborgd dat de overstap op een alternatief voor aardgas voor iedereen betaalbaar is.

- Deze twee thema's komen ook terug in de vragen van de Eerste Kamer van verschillende fracties. Daarnaast leven er onder meer vragen over de uitvoeringscapaciteit en middelen van gemeenten. In de beantwoording in de nota naar aanleiding van het verslag voor de Eerste Kamer wordt op deze thema's uitgebreid ingaan.
- Ten aanzien van de instructieregels over betaalbaarheid wordt aangegeven dat uitwerking plaatsvindt in de onderliggende AMvB, het Besluit gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Bgiw). Ook de aanwijsbevoegdheid wordt uitgewerkt op AMvB-niveau. Die AMvB moet nog in voorhang bij beide Kamers. Over de exacte invulling van die AMvB komen wij dus nog met u te spreken. Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer kunt u aangeven of u nog voornemens bent daar wijzigingen in op te nemen (ook op verzoek van de Kamer).

Onze referentie
2024-0000763087

Datum
6 september 2024

Toelichting

Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw)

- Dit wetsvoorstel is de uitwerking van een van de afspraken uit het Coalitieakkoord en het Klimaatakkoord over de wijkgerichte aanpak van de verduurzaming van de gebouwde omgeving. Het wetsvoorstel is ook in het Regeerprogramma (H5) benoemd:
(....) Het kabinet wil warmteaansluitingen betaalbaar houden en heeft dus aandacht voor mensen die als gevolg van aansluiting op een warmtenet geconfronteerd worden met een veel hogere energierekening. Hiervoor wordt een pakket aan maatregelen geïnventariseerd, wat in ieder geval bestaat uit een tarieflimiet, een waarborgfonds en de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw) en de Wet collectieve warmte (Wcw) die nog door het parlement aangenomen moeten worden. (.....)
- Het wetsvoorstel bevat wijzigingen van de Gaswet (KGG) en de Omgevingswet (VRO). Daarnaast zijn samenloopbepalingen opgenomen voor het wetsvoorstel Energiewet (KGG), die op termijn de Gaswet zal vervangen. De Energiewet is ook voor het zomerreces aangenomen door de Kamer. Bij het wetsvoorstel zijn twee nota's van wijziging ingediend. De eerste nota van wijziging betreffen enkel technische wijzigingen. Met de tweede nota van wijziging bij de Wgiw worden wijzigingen voorgesteld in de Warmtewet (KGG) voor het aanpassen van de warmtetarieven per 1-1-2025.
- Het wetsvoorstel strekt ertoe gemeenten de instrumenten te geven waarmee zij binnen hun gemeente gebieden kunnen aanwijzen waarvoor op termijn geldt dat zij voor de verwarming van gebouwen geen gebruik meer mogen maken van fossiele brandstoffen (doorgaans aardgas) en zullen overgaan op een duurzame warmtevoorziening.
- Met deze bevoegdheid kan de gemeente door het stellen van lokale regels de transitie in de gebouwde omgeving, van aardgas naar duurzame alternatieven, tot uitvoering te brengen. De gemeente kan hiertoe in het omgevingsplan wijken aanwijzen waar een energievoorziening met duurzame energie beschikbaar komt ter vervanging van het aardgas, de zogenoemde aanwijsbevoegdheid.
- Met dit wetsvoorstel wordt voorkomen dat een dubbele infrastructuur in stand gehouden moet worden voor enkele achterblijvers die niet van het gasnet af willen. Tevens kan het zgn. volloopriscico van een aan te leggen warmtenet

worden beperkt (de ontwikkeling van het aantal aansluitingen op het warmtenet in de tijd), waardoor een betere dimensionering van het warmtenet mogelijk is. De bevoegdheid geeft daarnaast duidelijkheid aan bewoners en netwerkbedrijven. Indien alle woningen en gebouwen individueel van het aardgas af zullen gaan, lopen de kosten voor de transitie hard op, los van de beperkte netcapaciteit en de benodigde inzet van andere bronnen.

- Daarbij onderstreept de huidige geopolitieke situatie het belang om onze afhankelijkheid van aardgas snel te verminderen, in het bijzonder ook ter bescherming tegen de stijgende fossiele energieprijzen.
- Er is niet één duurzaam alternatief voor aardgas. Op basis van de huidige kennis hebben we naar verwachting alle (typen) bronnen nodig om aan de toekomstige energievraag te kunnen voldoen met hernieuwbare energie. Door per wijk aan de slag te gaan, kunnen gemeenten samen met bewoners en gebouweigenaren een zorgvuldig proces doorlopen waarin een afweging wordt gemaakt over wat per wijk het beste warmtealternatief is en wanneer woningen en gebouwen niet langer met aardgas worden verwarmd. Een wijkgerichte aanpak levert in veel situaties voordelen op, door onder andere efficiëntie en opschaling.
- Het Rijk is in 2018 gestart met de proeftuinen aardgasvrij wijken met het doel daaruit lessen te trekken voor de warmtetransitie in Nederland. Inmiddels nemen 66 proeftuinen deel. De ervaringen leren dat een aanpak op basis van alleen vrijwilligheid niet toereikend is om met name collectieve warmteprojecten van de grond te krijgen. Wettelijke bevoegdheden voor gemeenten zijn een belangrijke, maar nog ontbrekende schakel om tot een betaalbare transitie te komen. Proeftuingemeenten geven aan dat zij dit nodig achten om te kunnen sturen op de borging van publieke belangen en om hoge kosten voor de samenleving te voorkomen.
- Bij de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer was er veel aandacht voor de betaalbaarheid van de aanpak voor de bewoners in de wijk. De Kamer heeft het amendement Erkens c.s. (nr. 20) aangenomen waarmee de wetgever verplicht is instructieregels op te stellen in het Bgiw die de betaalbaarheid waarborgen. Deze regels maken het inzichtelijk wanneer een aanpak betaalbaar wordt geacht, welke aspecten hierin meegenomen dienen te worden en wanneer de gemeente de wijk kan aanwijzen. Het Bgiw wordt in beide Kamers voorgehangen.

Onze referentie
2024-0000763087

Datum
6 september 2024

Wijzigingen Omgevingswet

- Er wordt een explicitering van de grondslag opgenomen in de Omgevingswet (artikel 4.21 van de Ow) om regels te stellen over de verduurzaming van de energievoorziening van gebouwen: Hiermee wordt ook uitdrukkelijk een opdracht gegeven aan de AMvB-regelgever om hierover nadere regels te stellen in het Besluit bouwwerken leefomgeving.
- Verplichte instructieregels bij het inzetten van de aanwijsbevoegdheid bij het wijzigen van het omgevingsplan (artikel 2.28 van de Ow): dit artikel bepaalt dat het Rijk op AMvB-niveau instructieregels moet stellen over:
  - onder welke voorwaarden de gemeente in het omgevingsplan kan bepalen dat binnen een periode korter dan acht jaar na vaststelling van dat omgevingsplan het gebruik van gas wordt uitgesloten;
  - het waarborgen van de betaalbaarheid voor eigenaren en gebruikers, in het bijzonder kwetsbare afnemers, in een gebied waar het gebruik van gas wordt uitgesloten.
- Technische wijziging van artikel 2.25 van de Ow: dit artikel regelt in welke gevallen het Rijk instructieregels mag stellen over de inhoud en motivering van decentrale regels en decentrale instrumenten, in dit geval met betrekking tot regels in het omgevingsplan voor zover die gaan over het treffen van een

gelijkwaardige maatregel. Concreet betekent dit bijvoorbeeld dat het Rijk regels kan stellen over het wel of niet mogen treffen van gelijkwaardige maatregelen. Dit is – mogelijk – nodig voor de uitwerking in de AMvB.

- Artikel 3.6 van de Ow bevat de verplichting om een warmteprogramma op te stellen. Daarin is bepaald dat het college van B&W in het kader van de verduurzaming van de warmtevoorziening verplicht is voor het hele gemeentelijke grondgebied een warmteprogramma vast te stellen voor bestaande gebouwen en de energievoorziening voor milieubelastende activiteiten (zoals de ovens van de bakker). De inhoudelijke eisen waaraan dat programma moet voldoen worden als instructieregels opgenomen in het Bkl via het Bgiw (AMvB). Ook de actualiseringsplicht van het warmteprogramma iedere 5 jaar wordt geregeld via het Bgiw.
- Dit wetsvoorstel regelt tevens dat bepaalde gegevens verzameld en verstrekt kunnen worden aan gemeenten, bijvoorbeeld van de netbeheerder of het kadaster. Deze gegevens zijn voor gemeenten nodig om, naarmate de plannen van de gemeente voor de wijkgerichte aanpak concreter worden, bewoners en gebouweigenaren bij die plannen te betrekken. Daarnaast zal de gemeente gegevens moeten verzamelen over de (huidige en toekomstige) aansluiting van gebouwen door deze op te vragen bij de netbeheerder.

Onze referentie
2024-0000763087

Datum
6 september 2024

Wijzigingen Gaswet (later: Energiewet)

- Een nieuw artikel (62a) van de Gaswet maakt duidelijk dat het mogelijk is om in het omgevingsplan regels te stellen gericht op het uitsluiten van gas als warmtevoorziening van gebouwen en milieubelastende activiteiten bij deze gebouwen. Op dit moment bevat de Gaswet een verbod voor o.a. gemeenten om regels te stellen over het transport van gas. In het artikel wordt ook geregeld dat het gebruik van gas kan niet worden uitgesloten voor bij AMvB aangewezen categorieën die van belang zijn voor de leveringszekerheid van de energievoorziening en waarvoor de beschikbaarheid van energie zeer belangrijk is ten behoeve van de noodvoorziening
- In de Gaswet zijn de taken voor de netbeheerders opgenomen, waaronder de aansluitaak en transportaak. Met dit wetsvoorstel wordt gezorgd dat de taken van de netbeheerders aansluiten bij de bevoegdheid die gemeenten krijgen om in het omgevingsplan het aardgasverbruik in wijken te reguleren. In het omgevingsplan kan worden opgenomen dat in een bepaalde wijk, vanaf een bepaald moment, geen gas gebruikt mag worden. In het geval dat er geen gas gebruikt mag worden, komen ook de aansluit- en transportaak van de netbeheerder in het aangewezen gebied te vervallen. Dit betekent dat de netbeheerder in het aangewezen gebied vanaf de aangewezen datum geen nieuwe gasaansluitingen meer realiseert en voor bestaande aansluitingen het in gebruik geven, beheren en onderhouden tegen die datum dient te beëindigen.
- Voor een eerlijke verdeling van de verwijderkosten van gasnetten in de tijd wordt voorgesteld dat de ACM mag bepalen dat netbeheerders een voorziening mogen opbouwen voor toekomstige verwijderkosten van het gasnet (waaronder gasaansluitingen). Het opbouwen van een voorziening kan wenselijk zijn om te voorkomen dat de verwijderkosten in hoge mate bij de achterblijvers op het gasnet terecht komen.

Warmtewet

- De Nota van Wijziging bij de Wgiw bevat een wijziging van de huidige systematiek voor het bepalen van de maximumprijs voor de levering van warmte zoals bepaald in de Warmtewet.
- De maximumprijs voor de levering van warmte is in de Warmtewet nu gebaseerd op de integrale kosten die een gebruiker zou moeten maken voor het verkrijgen van dezelfde hoeveelheid warmte bij het gebruik van gas als energiebron. Dit is de gasreferentie die ook wel het "niet meer dan anders-principe" (NMDA) wordt genoemd.
- In het wetsvoorstel Wet collectieve warmte (hierna: Wcw), dat momenteel in de Tweede Kamer ligt, wordt niet langer uitgegaan van de kosten van gas maar zullen de maximale tarieven steeds meer gebaseerd worden op de werkelijke kosten. Middels de Nota van Wijziging wordt de mogelijkheid gecreëerd om de eerste fase van de beoogde tariefregulering, waarbij een correctie wordt toegepast op de gasreferentie, al onder de huidige Warmtewet geïmplementeerd en zal zo eerder in werking treden dan de Wcw.
- Bij correctie gaat het allereerst om kosten die worden veroorzaakt door verhogingen op de energiebelasting voor gas, voor zover deze niet voortvloeien uit de jaarlijkse inflatiecorrectie. Daarnaast zal opgenomen worden dat de ACM bij het vaststellen van de kosten voor een onderhoudscontract voor een CV ketel uit moet gaan van de gemiddelde kosten van verschillende typen onderhoudscontracten voor de CV ketel in plaats van een (duurder) all-in-onderhoudscontract.
- In het Warmtebesluit zullen de elementen en wijze van berekening van de maximumprijs voor warmte opgenomen worden. Wijziging van het Warmtebesluit verloopt niet via de Bgiw, maar via een aparte AMvB-wijziging vanuit KGG.
- Deze aanpassing is te voorhang aangeboden aan beide Kamers en zal voor spoedadvies worden aangeboden aan de Raad van State. Om de genoemde aanpassing zoals beoogd per 1 januari in werking te laten treden is het noodzakelijk dat Wgiw voor die datum wordt aangenomen en de Nota van Wijziging voor die datum in werking treedt.

Onze referentie

2024-0000763087

Datum

6 september 2024

Overige bepalingen

- Er zijn samenloop bepalingen met betrekking tot de Energiewet opgenomen.
- Een evaluatiebepaling om de wet binnen 5 jaar na inwerkingtreding, dus rond 2030, te evalueren waarbij de doeltreffendheid en de effecten van het wetsvoorstel in de praktijk worden onderzocht.

Samenvattend wijzigingen op wetsniveau en bij AMvB:

Voorgestelde wijzigingen op wetsniveau (Wgiw)	Voorziene wijzigingen in de uitvoeringsregelgeving (Bgiw)
<i>Gaswet</i> <ul style="list-style-type: none"> - Ruimte voor gemeentelijke regels over gasvoorziening - Taken netbeheerder - Register voor wijkgerichte aanpak - Kostenverdeling in de tijd	<i>AMvB-niveau:</i> <ul style="list-style-type: none"> - Vereisten inhoud warmteprogramma en actualisatie iedere 5 jaar - Instructieregels bij wijziging omgevingsplan bij aanwijzing warmtetransitiegebied, waaronder de maatschappelijke kosten, betaalbaarheid van verduurzaming en redelijke termijn tussen besluit gemeente en datum stopzetten gas en doenvermogen (haalbaarheid)
<i>Omgevingswet</i> <ul style="list-style-type: none"> - Grondslag stellen algemene regels over verduurzaming energievoorziening gebouwen - Verplicht warmteprogramma	

- Grondslag voor gegevensverwerking	- Keuze gemeente voor aardgasvrij alternatief
- Grondslag instructieregels gelijkwaardigheid (technische wijziging)	- Keuzevrijheid gebouweigenaar voor ander aardgasvrij alternatief
<i>Warmtewet</i>	- Bedrijfsprocessen en uitzonderingscategorieën
- Wijziging huidige systematiek bepalen maximumprijs levering van warmte	- Beschikbaarheid van alternatieve energievoorziening (vergewisplicht)
<i>Energiewet</i>	- Monitoring
- Samenloopbepalingen	- Gegevensverstrekking aan gemeenten
Evaluatiebepaling	- Gegevensverstrekking register ACM
	- Overgangsrecht transitievisies warmte

Onze referentie
2024-0000763087

Datum
6 september 2024

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Motivering

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Aanbiedingsbrief NnavV Wgiw	Verzenden naar EK
2	Nota naar aanleiding van het verslag Eerste Kamer - Wgiw	Verzenden naar EK
3	Verslag Eerste Kamer - Wgiw	Openbaar
4	Wetsvoorstel zoals dat in EK ligt	Openbaar
5	Memorie van toelichting wetsvoorstel TK	Openbaar